

ממצאים עדכניים על הגירת ישראלים: מספרי המהגרים ומאפייניהם

פרופ' איתי אטר | פרופ' ניתאי ברגמן | דורון זמיר

פרופסור איתי אטר מבית הספר לניהול קולר וראש פורום הכלכלנים למען הדמוקרטיה, פרופסור ניתאי ברגמן הוא ראש בית הספר לכלכלה, ודורון זמיר הוא דוקטורנט בבית הספר לניהול קולר, כולם באוניברסיטת תל אביב

פברואר 2026

מבוא

הגירת ישראלים לחו"ל מעסיקה את השיח הציבורי בישראל שנים רבות, לעתים בצורה של דיון על 'בריחת המוחות' ולעתים תוך שיפוט מוסרי של העוזבים ('נפולת של נמושות'). הדיון הציבורי התחדש ביתר שאת לאחר הבחירות בנובמבר 2022, נוכח קידום הרפורמה/ההפיכה המשפטית והמחאה הציבורית שהתלוותה לה, והתחזק אף יותר במהלך מלחמת ה-7 באוקטובר. החשיבות של נתונים עדכניים על מאפייני ההגירה היא קריטית לגיבוש מדיניות ציבורית מתאימה, ומתן כלים בידי הציבור והממשלה להבין את היקף התופעה ואת השלכותיה האפשריות על הכלכלה והחברה הישראלית.

על אף חשיבותה הקריטית של סוגית ההגירה מישראל, הדיון הציבורי בישראל חסר נתונים עדכניים אודות היקף התופעה ומאפייניה. עבודה זו מנסה להשלים חלק מהפערים הקיימים באמצעות ניתוחים ופילוחים נוספים. המחקר נערך בחדר המחקר של הלמ"ס ומבוסס על נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אודות הגירה מישראל ואליה, בצירוף נתונים שונים ברמת הפרטים: נתוני השכלה מהמועצה להשכלה גבוהה, נתוני רשיונות ממשדד הבריאות ונתוני הכנסות ומסים מרשות המסים. המחקר כולל נתונים על האוכלוסיה הישראלית בין השנים 2009 ל-2025.

הממצאים מצביעים על עליה משמעותית במספר הישראלים שעזבו את ישראל. לאחר שנים ארוכות של יציבות יחסית במאזן ההגירה, הנתונים מצביעים על יציאה משיווי משקל. בשנים 2023-2024 עזבו כ-100,000 ישראלים את הארץ (50,000 בכל שנה). בקרב העוזבים, אנו מזהים גידול משמעותי ומדאיג של רופאים, בעלי תואר שלישי, מהנדסים, אקדמאים ובעלי הכנסות גבוהות. במקביל, יש גם האטה וירידה במספר הישראלים החוזרים להתגורר בישראל בשנים האחרונות. השילוב של שני הגורמים, יותר ישראלים עוזבים ופחות ישראלים חוזרים, מחריף את בריחת ההון האנושי מישראל.

סוגיית ההגירה אינה ייחודית למדינת ישראל, ומדינות נוספות, כמו יוון, הונגריה, ונצואלה, ארגנטינה, דרום אפריקה, לבנון ועוד, סבלו מהגירה משמעותית של אוכלוסיות חזקות. יחד עם זאת, בשונה ממדינות אחרות, להגירה מישראל עלולות להיות השלכות קשות וחמורות במיוחד. הכלכלה הישראלית

אינה משופעת באוצרות טבע, והיא מתבססת במידה רבה על הון אנושי איכותי שמרוכז בתעשיית ההייטק ובתחומים עתירי ידע נוספים. בתחומים מרכזיים במשק כמו תעשיית ההייטק (המהווה מנוע צמיחה משמעותי), מתן שירותי רפואה מתקדמים או אקדמיה תומכת צמיחה, יש תלות במספר לא גדול של עובדים קריטיים להצלחת הפעילות. הגירה של עובדים אלה ממדינת ישראל תהיה מכה קשה לתעשיות אלה ומהווה סכנה לכלכלה ולחברה הישראלית כולה.

יש להדגיש: אף שהעלייה בהגירה מישראל היא משמעותית ומטרידה, מספר המהגרים הנוכחי אינו מהווה איום על המשק הישראלי. הסכנה האמיתית טמונה ביציאה משיווי המשקל, והחשש שמספרי ההגירה ימשיכו לעלות, ולא יישארו ברמות הנוכחיות. זעזועים שליליים נוספים – פוליטיים, כלכליים או ביטחוניים – עלולים להצית מנגנוני היזון-חוזר שיובילו לזינוק חד ופתאומי בהיקפי ההגירה, שבו כל מהגר נוסף מגדיל את התמריץ של אחרים בעקבותיו לעזוב. מרגע שמספרי ההגירה יגדלו מעל סף מסוים, שינוי הכיוון יהיה קשה ביותר, אולי בלתי אפשרי, ויהיו לו השלכות מקרו כלכליות חמורות. **על הציבור להבין שהיעדר טיפול במגמה זו מהווה סיכון גדול ביותר למדינה. גם משיקולים של ניהול סיכונים בסיסי, יש להתמודד כבר כעת עם מגמת העלייה בהגירה – לפני שיהיה מאוחר מדי.**

הגדרת מהגר עוזב וחוזר

במחקר זה, ישראלי מוגדר כ**מהגר עוזב** אם הוא עומד בכל שלושת התנאים הבאים:

1. **תנאי שהייה רצופה:** האדם שהה מחוץ לישראל במשך 3 חודשים רצופים לפחות מיום העזיבה.
2. **תנאי שהייה שנתית:** במהלך השנה הראשונה מיום העזיבה, האדם שהה מחוץ לישראל למעלה מ-270 יום.
3. **תנאי עולים חדשים:** במידה והאדם שמקיים את תנאים 1 ו-2 עלה בעבר לישראל, נדרש שהוא חי/שהה בישראל לפחות שלוש שנים לפני שעזב (שנת עליה היא שלוש שנים לפני שנת עזיבה).

שני התנאים הראשונים הם ההגדרה הרשמית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לישראלים עוזבים, החל משנת 2022. התנאי השלישי נוסף על ידינו כדי להבטיח שהניתוח מתמקד בישראלים שחיו בישראל לפני עזיבתם וכדי לנקות מהנתונים השפעות של אירועי הגירה זמניים, כדוגמת גל המהגרים מאוקראינה ומרוסיה שהגיעו לישראל בעקבות מלחמת רוסיה-אוקראינה, ושרובם הגדול עזב במהרה.

גישה לנתונים ושיטת המחקר

המחקר בוצע במסגרת מיזם 'הנגשת מידע לחוקרים' של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הידוע גם בשם 'חדר המחקר'), אשר מאפשר לחוקרים גישה לנתוני פרט תוך שמירה על פרטיות האזרחים. מספרי תעודות הזהות הוסרו והוחלפו במזהים מותממים, כך שלא ניתן לזהות פרטים ספציפיים.

מקורות נתונים

לצורך המחקר נעשה שימוש במספר מקורות נתונים רשמיים שמוזגו יחדיו ואיפשרו לזהות מאפיינים רבים על כל עוזב:

- **מרשם האוכלוסין** - מידע דמוגרפי בסיסי על האוכלוסייה
- **מרשם ההשכלה** - נתונים על השכלה, תארים אקדמיים ומוסדות לימוד
- **קובץ רשיונות העיסוק** - מידע על רשיונות לעסוק במקצועות הדורשים רישוי (הנדסה, רפואה וכו')
- **קבצי הכנסה מרשות המסים** - נתוני הכנסה, תעסוקה ומקום עבודה

מיזוג מקורות מידע אלו מאפשר ניתוח מקיף ורב-ממדי של מאפייני העוזבים, כולל משתנים דמוגרפיים, חברתיים-כלכליים והשכלה. כל זאת נעשה תוך שמירה קפדנית על פרטיות הפרט באמצעות מזהים מותממים. התבססות על נתונים מנהליים רחבי היקף, הכוללים את כלל האוכלוסייה, מפחיתה הטיות הנובעות מסקרים ומאפשרת מעקב מהימן ומקיף על מגמות ההגירה לאורך זמן.

סיכום וממצאים מרכזיים

מחקר זה מספק תמונה מקיפה של תופעת ההגירה מישראל ואליה, תוך שימוש בנתונים רשמיים ושיטות מדידה מוסכמות. השימוש במספר מקורות נתונים משלימים מאפשרים הבנה מעמיקה של המאפיינים הדמוגרפיים והחברתיים-כלכליים של אוכלוסיית העוזבים. להלן הממצאים המרכזיים:

מינואר 2023 ועד חודש דצמבר 2024 עזבו ישראלים את הארץ (50,000 בשנת 2023 ו-49,000 בשנת 2024). במסגרת גל העזיבה יש גידול דרמטי במספר הרופאים, בעלי תואר שלישי, ומהנדסים ממצאים עיקריים:

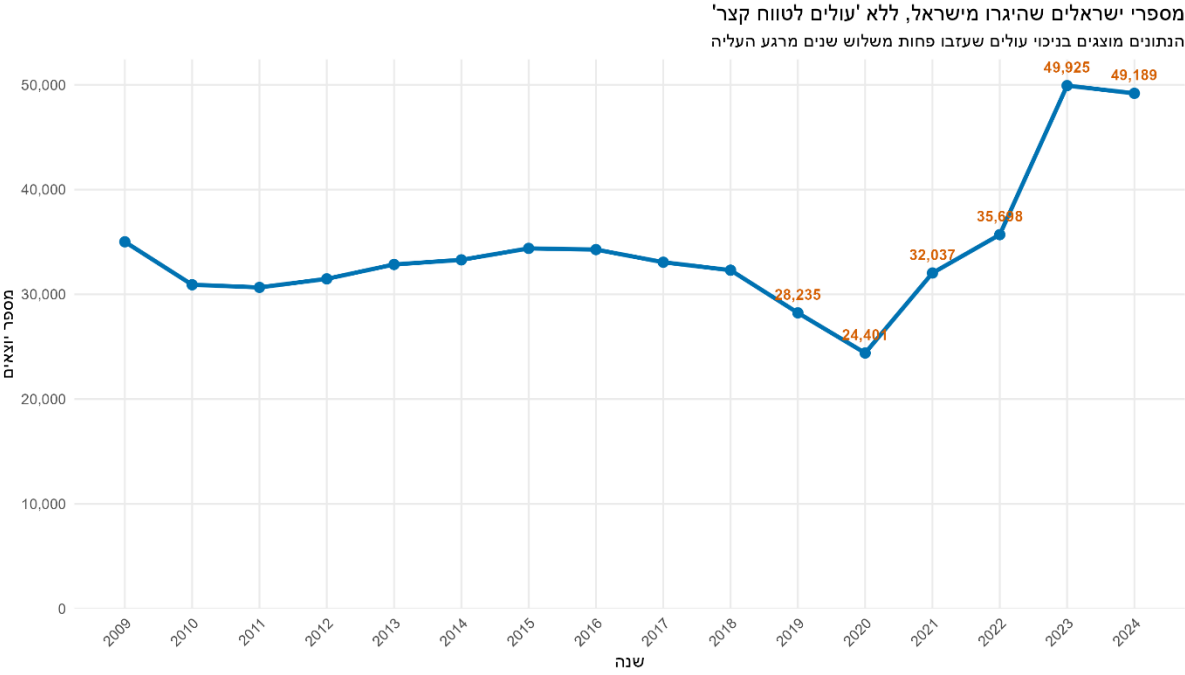
- 949 רופאים עזבו את ישראל (509 עזבו בקיזוז חוזרים).
- 2/3 מהרופאים שעזבו בשנת 2024 למדו רפואה במוסד ישראלי. עליה לעומת שנים קודמות.
- למעלה מ-21,000 בוגרי תואר ראשון, מתוכם למעלה 7,400 בוגרי מקצועות ה-STEM
- 686 דוקטורים במקצועות ה-STEM (254 בקיזוז חוזרים)
- 3,350 ישראלים מהנדסים (2360 בקיזוז חוזרים)
- שיעור העוזבים שלהם רמת הכנסה גבוהה מהממוצע גדל משמעותית בשנים האחרונות
- למעלה מ-3/4 מהעוזבים הם מתחת לגיל 40.
- שיא שלילי במספר הישראלים ששבו להתגורר בישראל. פחות מ-20,000 בשנת 2024

בעמודים הבאים מוצגים תרשימים רבים המתארים פילוחים שונים של מאפייני העוזבים והחוזרים כמו גם את מאזן ההגירה, שמוגדר כמספר העוזבים בכל שנה פחות מספר החוזרים באותה השנה.

סדר התרשימים:

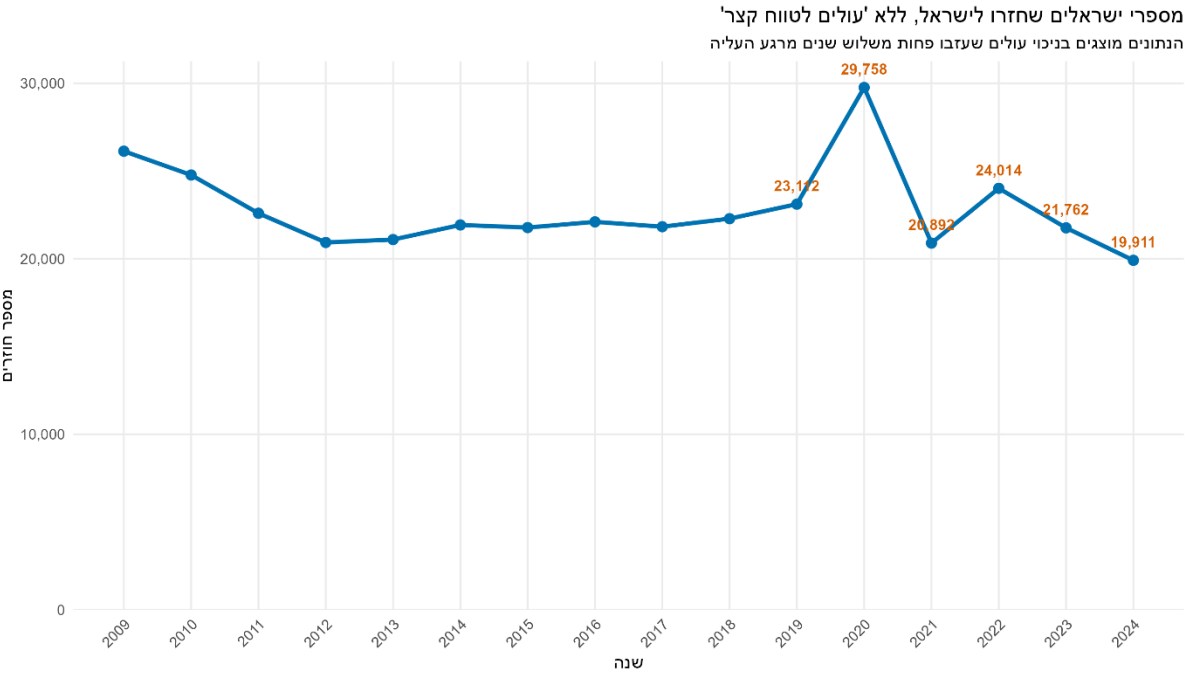
1. מספר הישראלים המהגרים בכל שנה
2. מספר הישראלים המהגרים שחזרו לארץ בכל שנה
3. מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) בכל שנה
4. מספר ישראלים עם תואר ראשון ומעלה שהיגרו בכל שנה
5. מספר ישראלים מהגרים עם תואר ראשון ומעלה שחזרו לארץ בכל שנה
6. מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של בעלי תואר ראשון בכל שנה
7. מספר רופאים ישראלים שהיגרו מישראל בכל שנה
8. מספר רופאים ישראלים מהגרים שחזרו לישראל בכל שנה
9. מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של רופאים ישראלים בכל שנה
10. שיעור הרופאים שעזבו בכל שנה, ושלמדו במוסד ישראלי/זר
11. מספר העוזבים הישראלים עם תואר במקצועות STEM בכל שנה
12. מספר הישראלים המהגרים עם תואר במקצועות STEM שחזרו לארץ בכל שנה
13. מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של ישראלים עם תואר במקצועות STEM בכל שנה
14. מספר המהנדסים הישראלים שהיגרו מישראל בכל שנה
15. מספר המהנדסים הישראלים המהגרים שחזרו לישראל בכל שנה
16. מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של מהנדסים ישראלים בכל שנה
17. מספר הישראלים עם השכלת 'הייטק' שהיגרו מישראל בכל שנה
18. מספר המהגרים הישראלים עם השכלת 'הייטק' שחזרו לישראל בכל שנה
19. מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של ישראלים עם השכלת 'הייטק' בכל שנה
20. מספר ישראלים שהיגרו מישראל, בכל רבעון
21. הרכב הגילאים של ישראלים שהיגרו מישראל, מעל ומתחת לגיל 40 בכל שנה
22. התפלגות הכנסות הישראלים שעזבו את ישראל ביחס להכנסה חציונית בכל שנה.
23. התפלגות תשלומי המסים של הישראלים שעזבו את ישראל בכל שנה
24. הסכום המצטבר השנתי של תשלומי מס הכנסה של ישראלים שעזבו בכל שנה

תרשים מספר 1: מספר הישראלים המהגרים



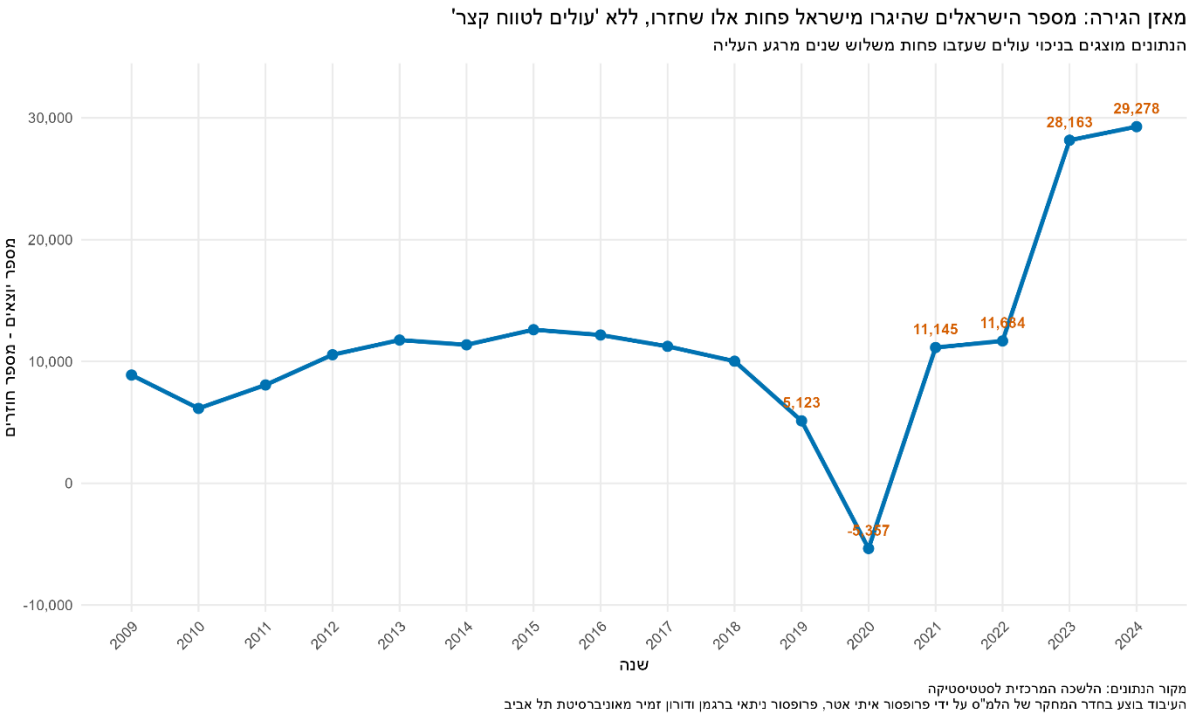
מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
העיבוד בוצע בחדר המחקר של הלמ"ס על ידי פרופסור איתי אטר, פרופסור ניתאי ברגמן ודורון זמיר מאוניברסיטת תל אביב

תרשים מספר 2: מספר הישראלים המהגרים שחזרו לארץ

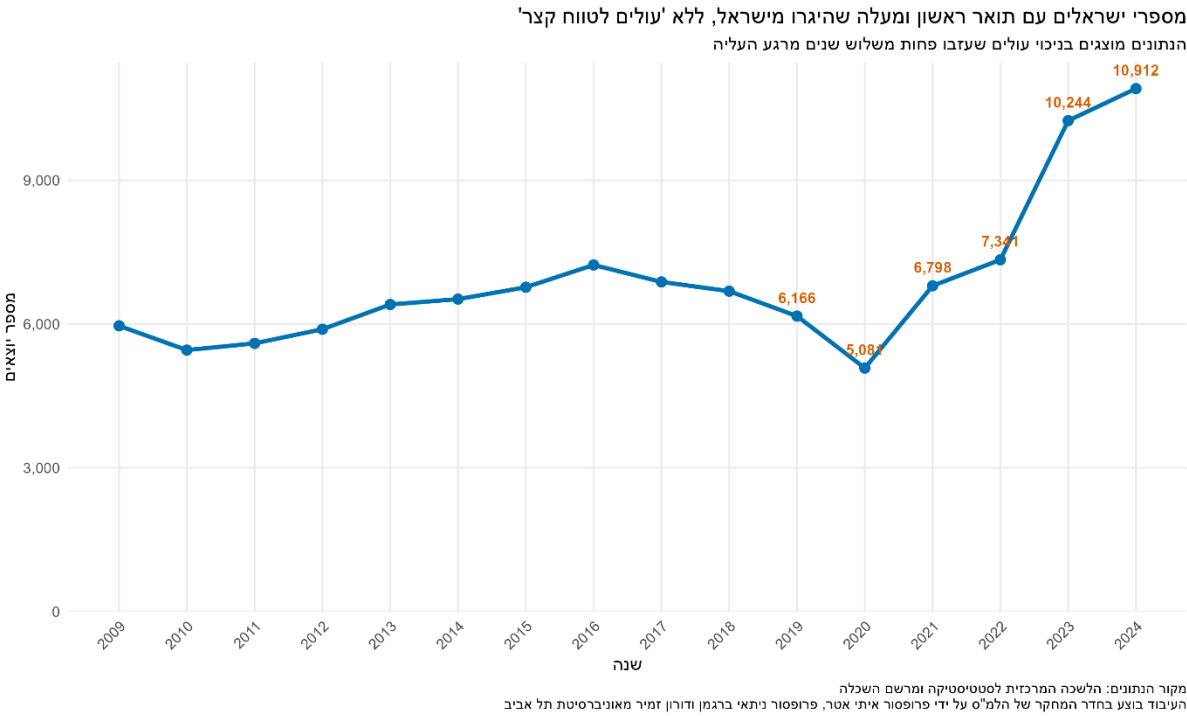


מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
העיבוד בוצע בחדר המחקר של הלמ"ס על ידי פרופסור איתי אטר, פרופסור ניתאי ברגמן ודורון זמיר מאוניברסיטת תל אביב

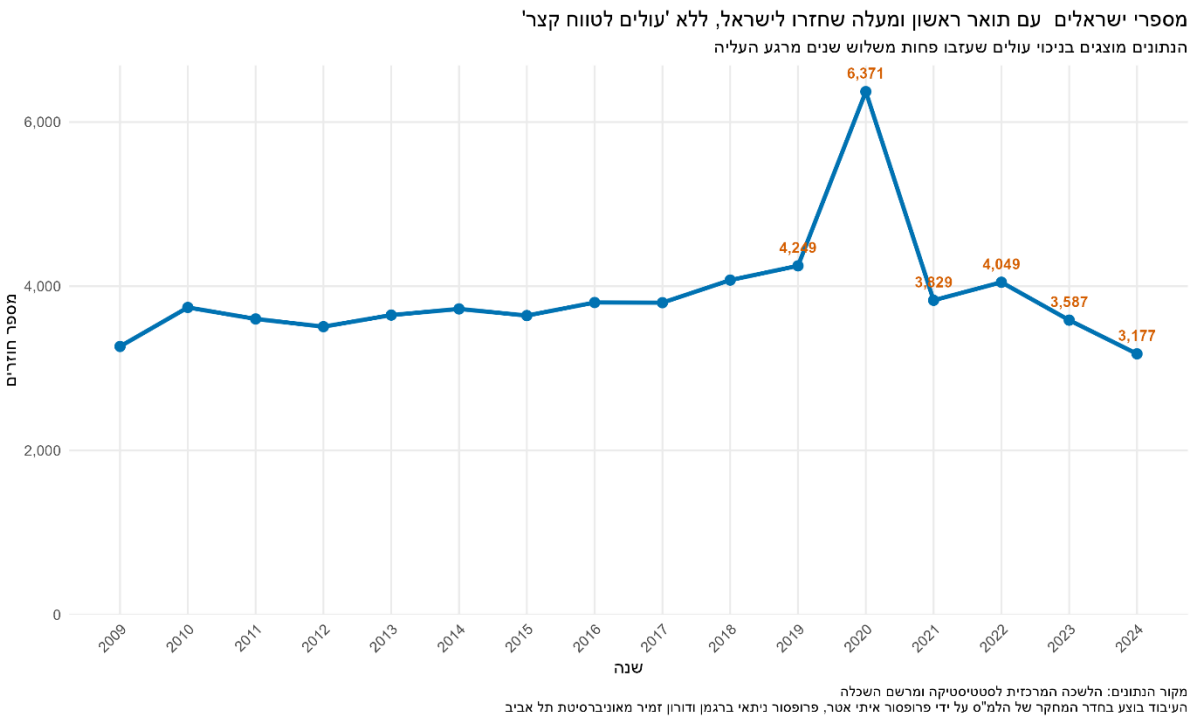
תרשים מספר 3 : מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים)



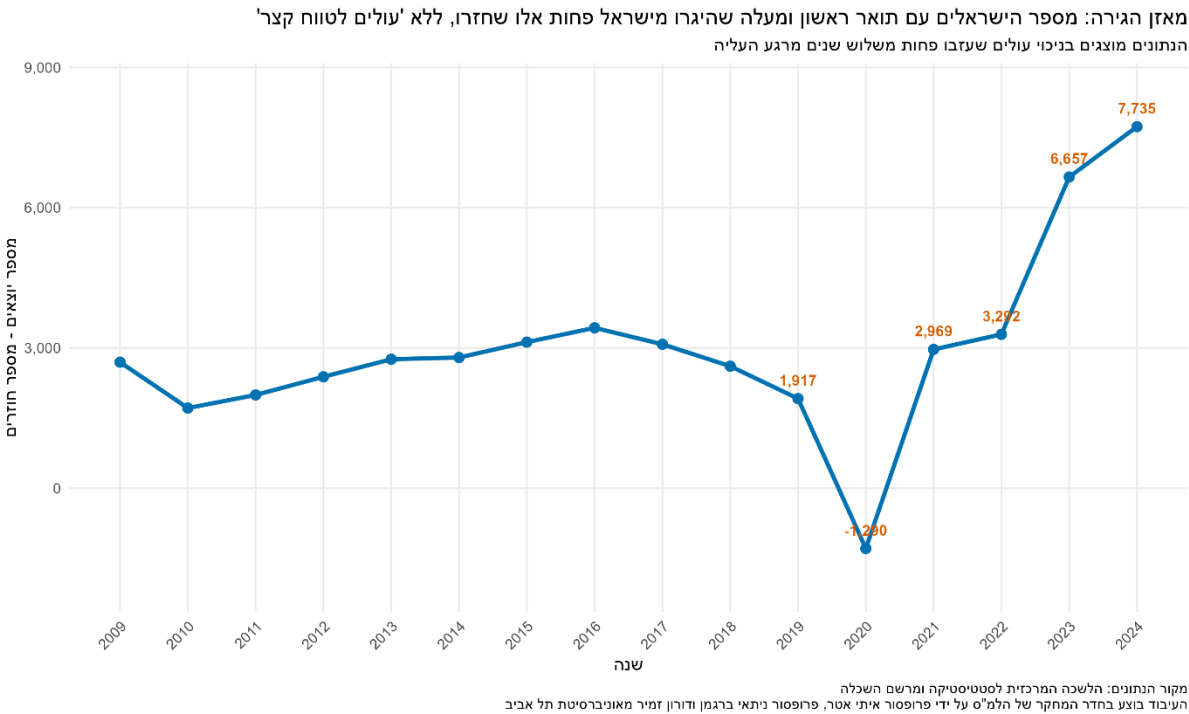
תרשים מספר 4: מספר ישראלים עם תואר ראשון ומעלה שהיגרו



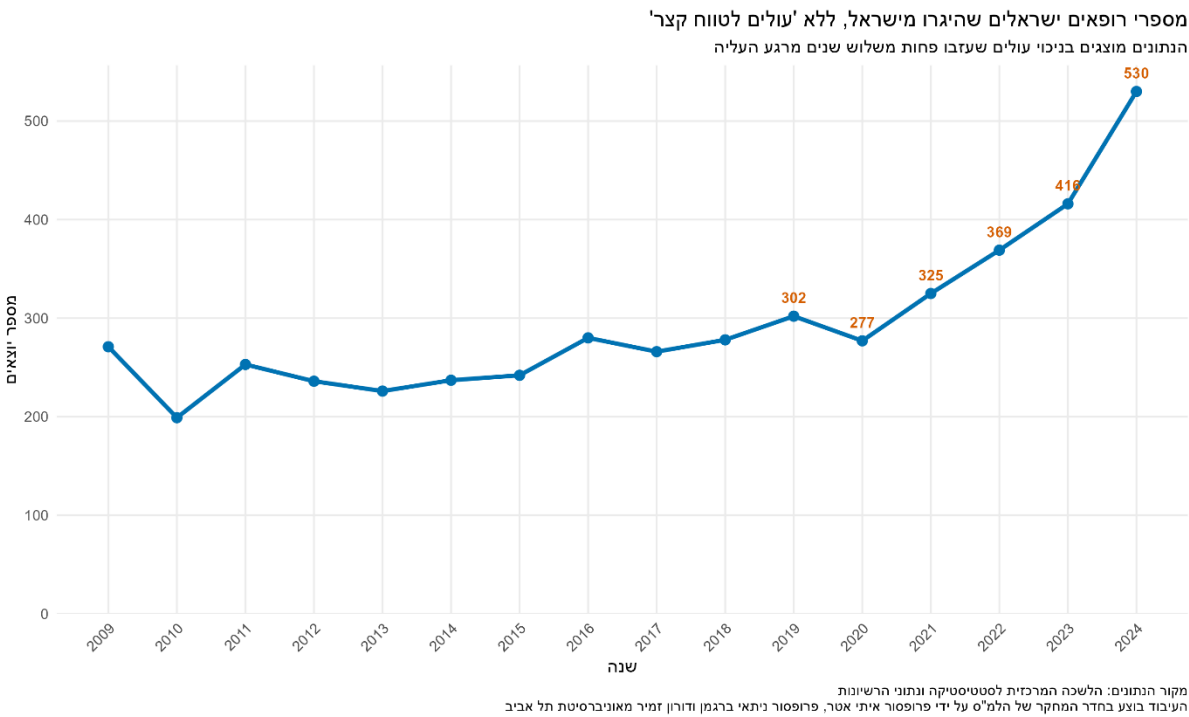
תרשים מספר 5: מספר ישראלים מהגרים עם תואר ראשון ומעלה שחזרו לארץ



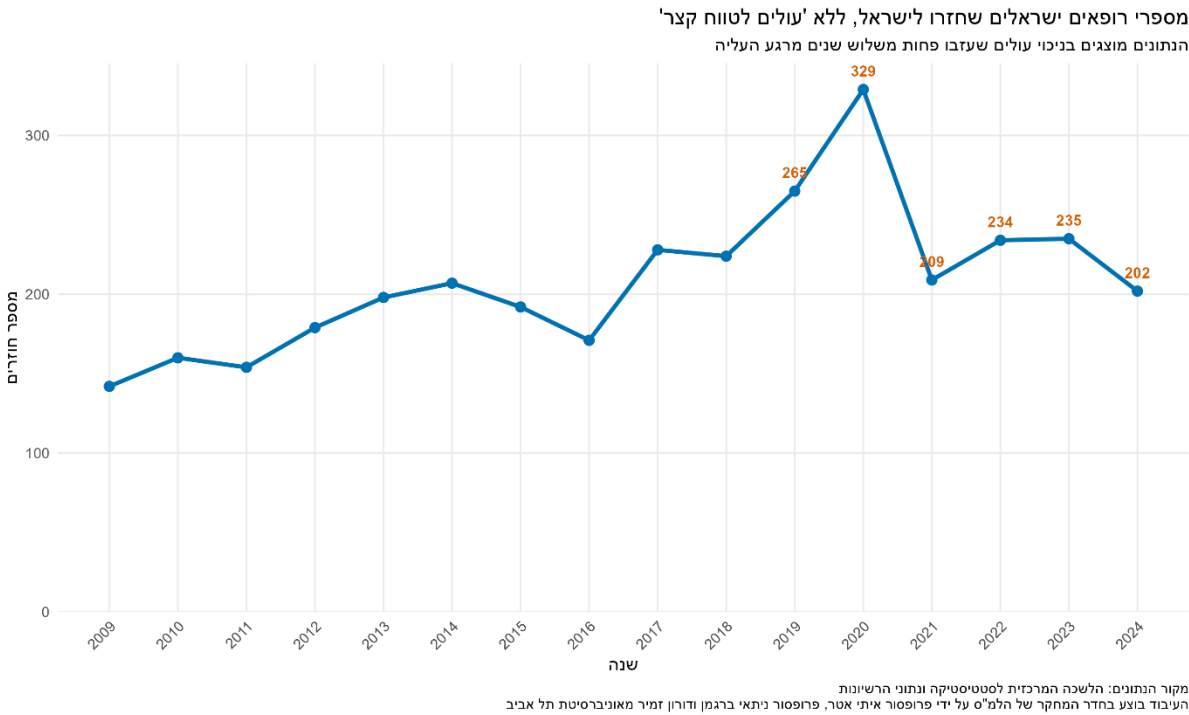
תרשים מספר 6: מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של בעלי תואר ראשון



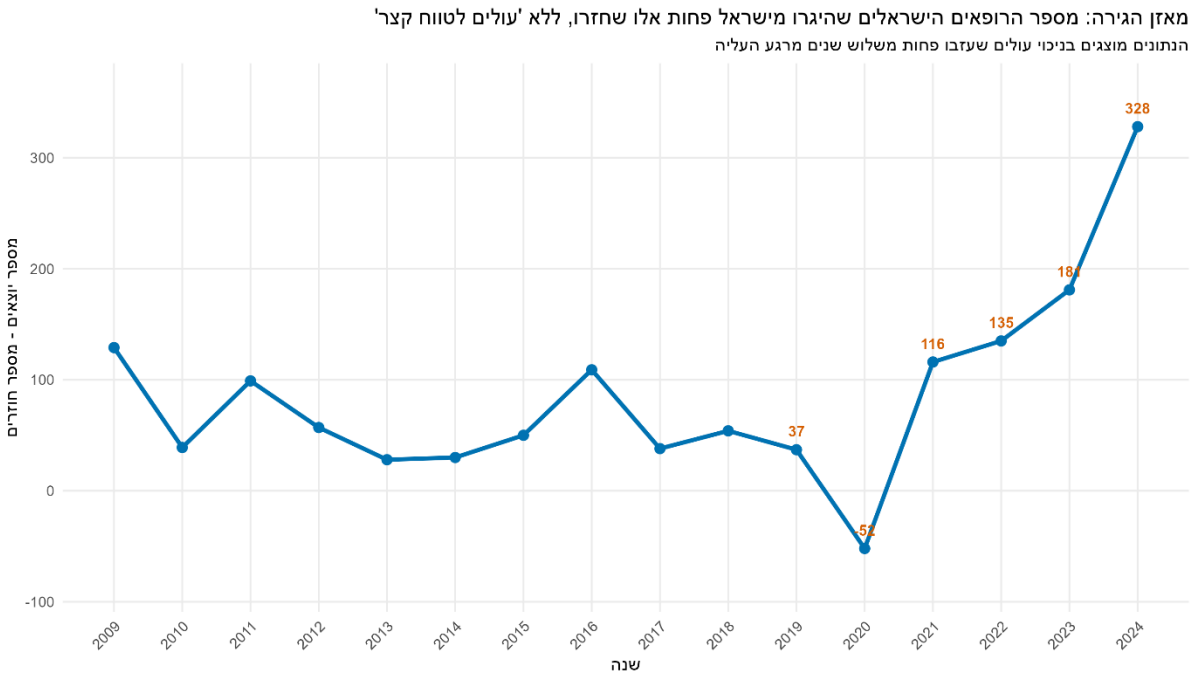
תרשים מספר 7: מספר רופאים ישראלים שהיגרו מישראל



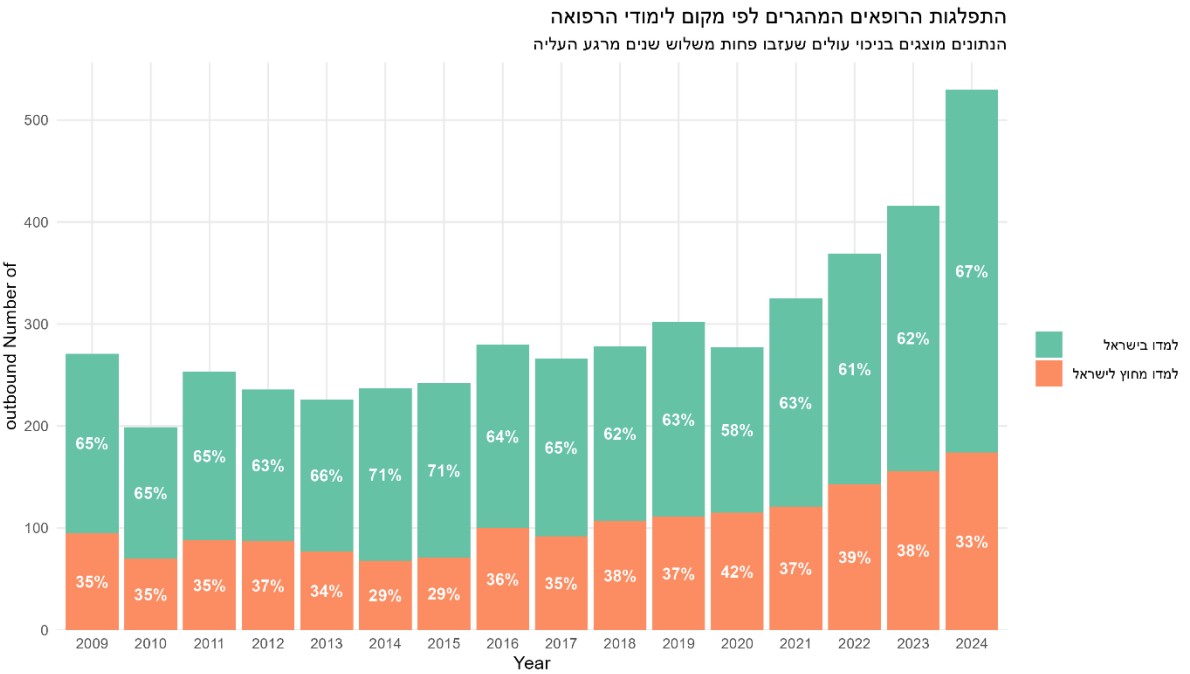
תרשים מספר 8: מספר רופאים ישראלים מהגרים שחזרו לישראל



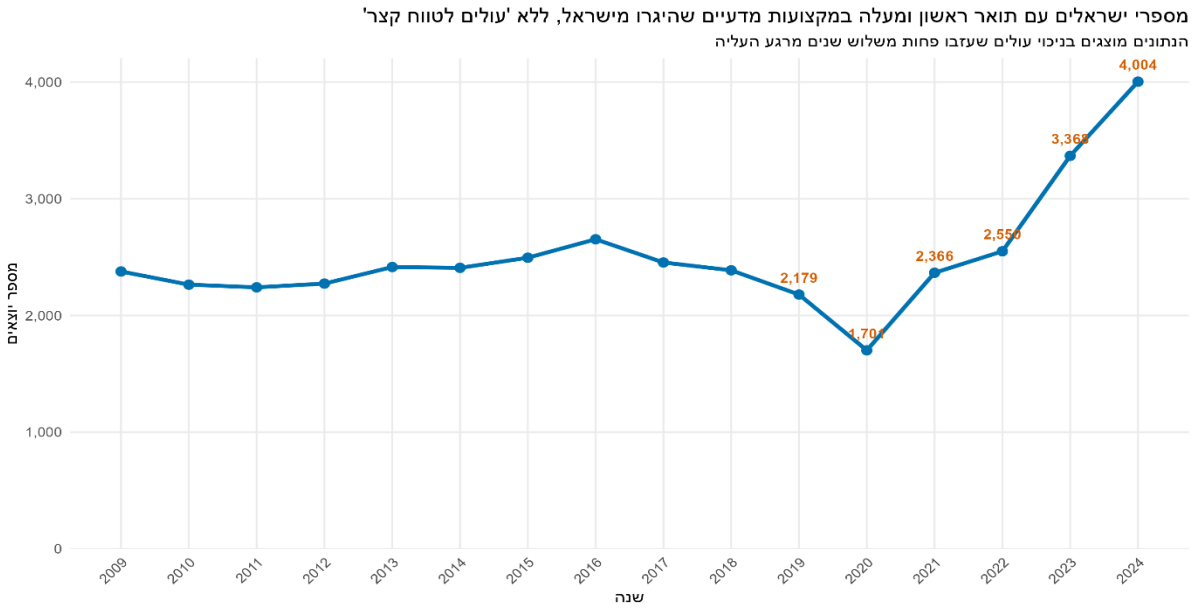
תרשים מספר 9: מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של רופאים ישראלים



תרשים מספר 10: שיעור הרופאים העוזבים שלמדו בארץ מתוך סך הרופאים שעזבו

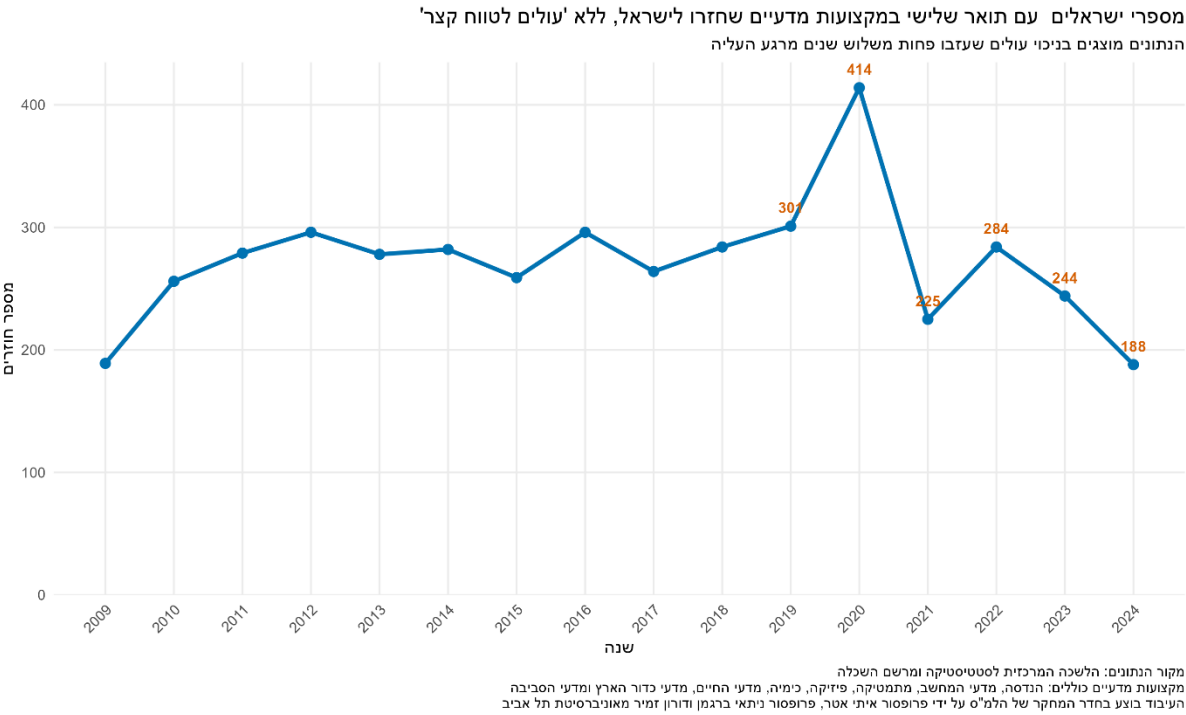


תרשים מספר 11: מספר העוזבים הישראלים עם תואר במקצועות STEM

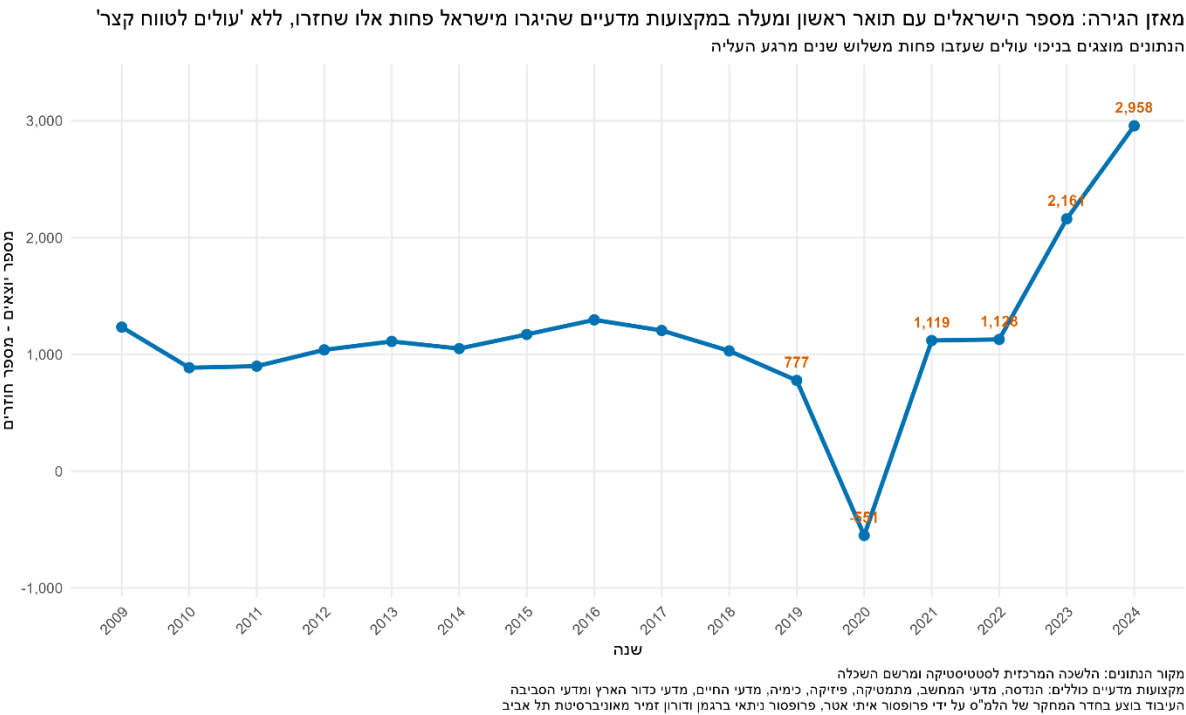


מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומרשם השכלה
מקצועות מדעיים כוללים: הנדסה, מדעי המחשב, מתמטיקה, פיזיקה, כימיה, מדעי החיים, מדעי כדור הארץ ומדעי הסביבה
העיבוד בוצע בחדר המחקר של הלמ"ס על ידי פרופסור איתי אטר, פרופסור ניתאי ברגמן ודורון זמיר מאוניברסיטת תל אביב

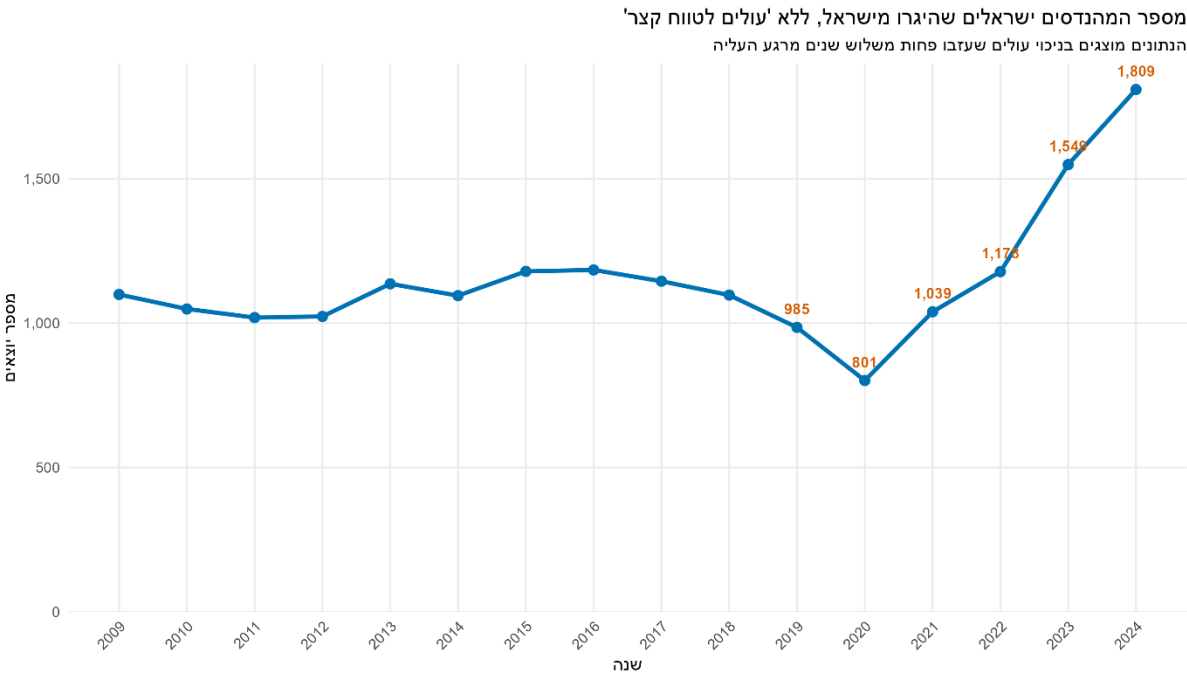
תרשים מספר 12: מספר הישראלים המהגרים עם תואר במקצועות STEM שחזרו לארץ



תרשים מספר 13 : מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של ישראלים עם תואר במקצועות STEM

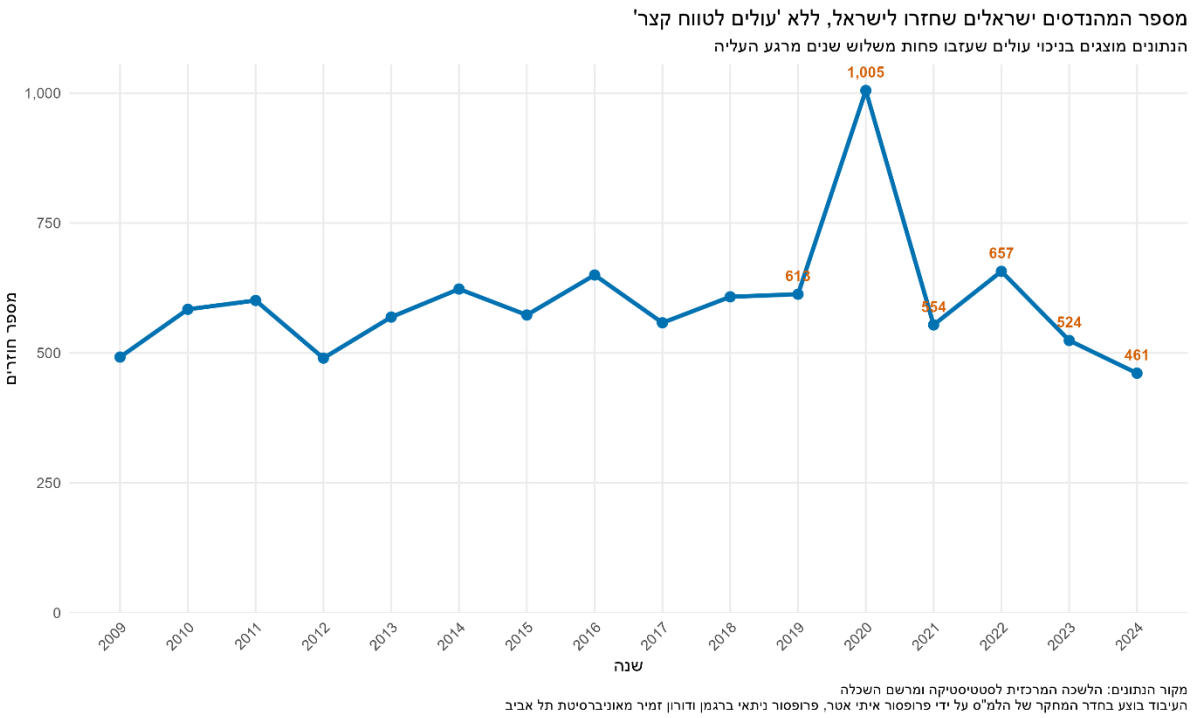


תרשים מספר 14: מספר המהנדסים הישראלים שהיגרו מישראל

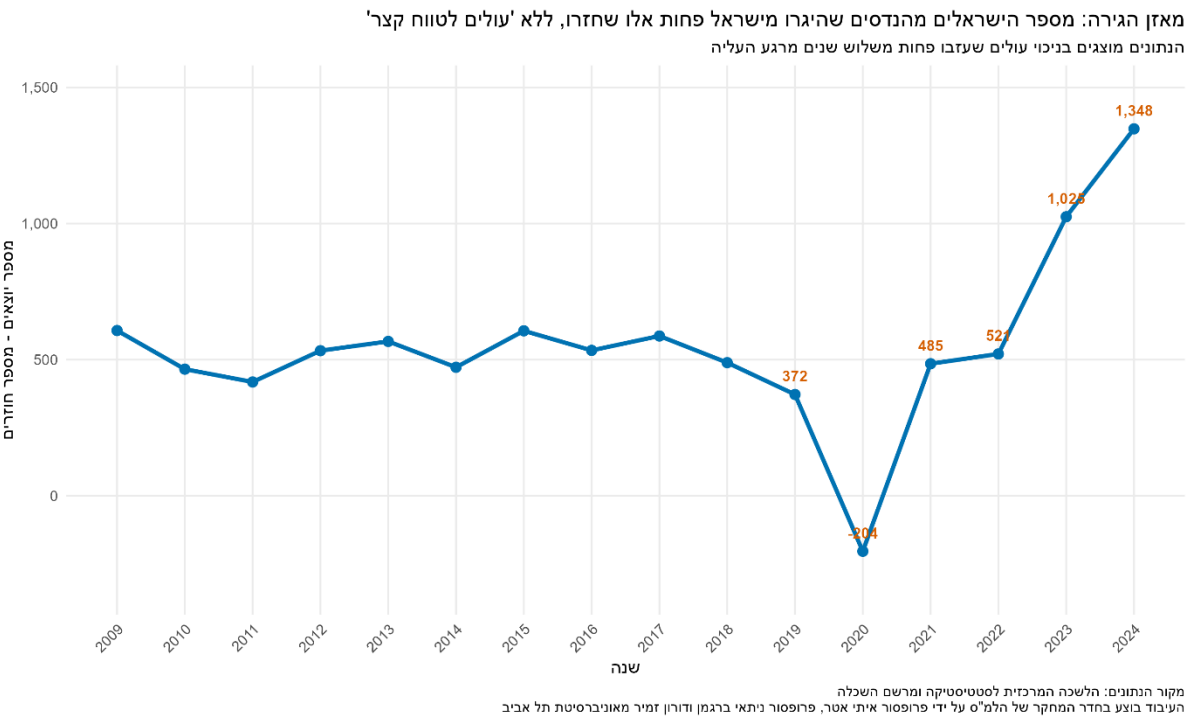


מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומרשם השכלה
העיבוד בוצע בחדר המחקר של הלמ"ס על ידי פרופסור איתי אטר, פרופסור ניתאי ברגמן ודורון זמיר מאוניברסיטת תל אביב

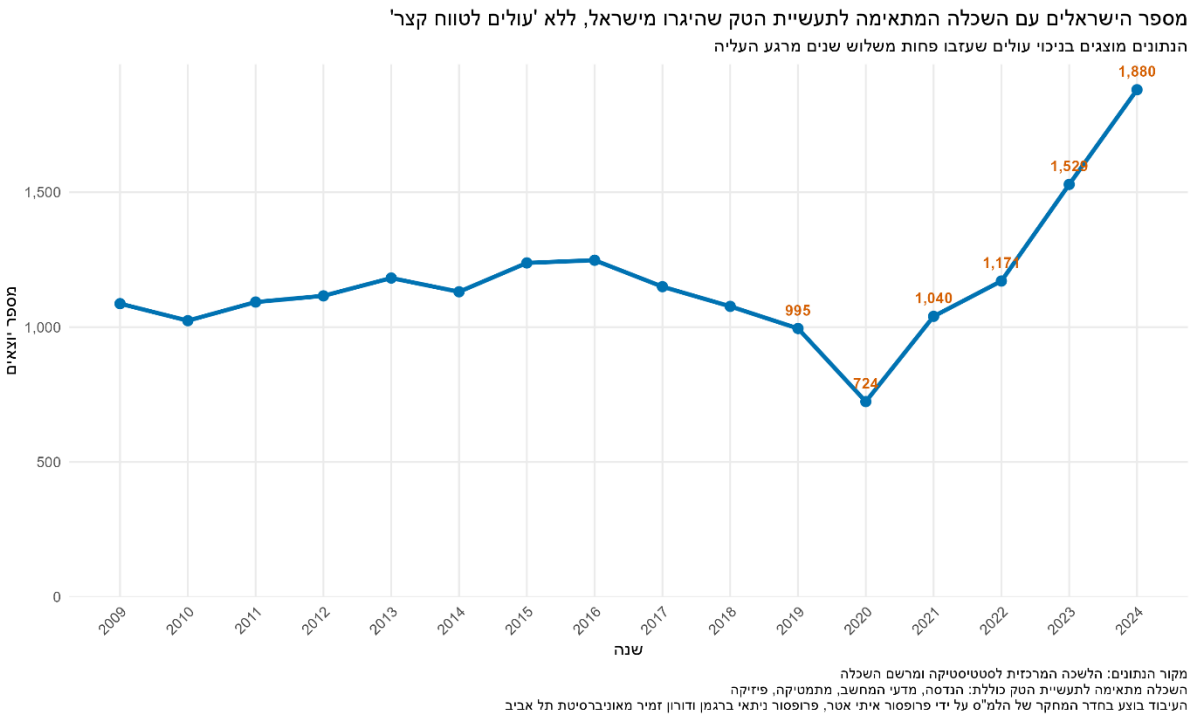
תרשים מספר 15: מספר המהנדסים הישראלים המהגרים שחזרו לישראל



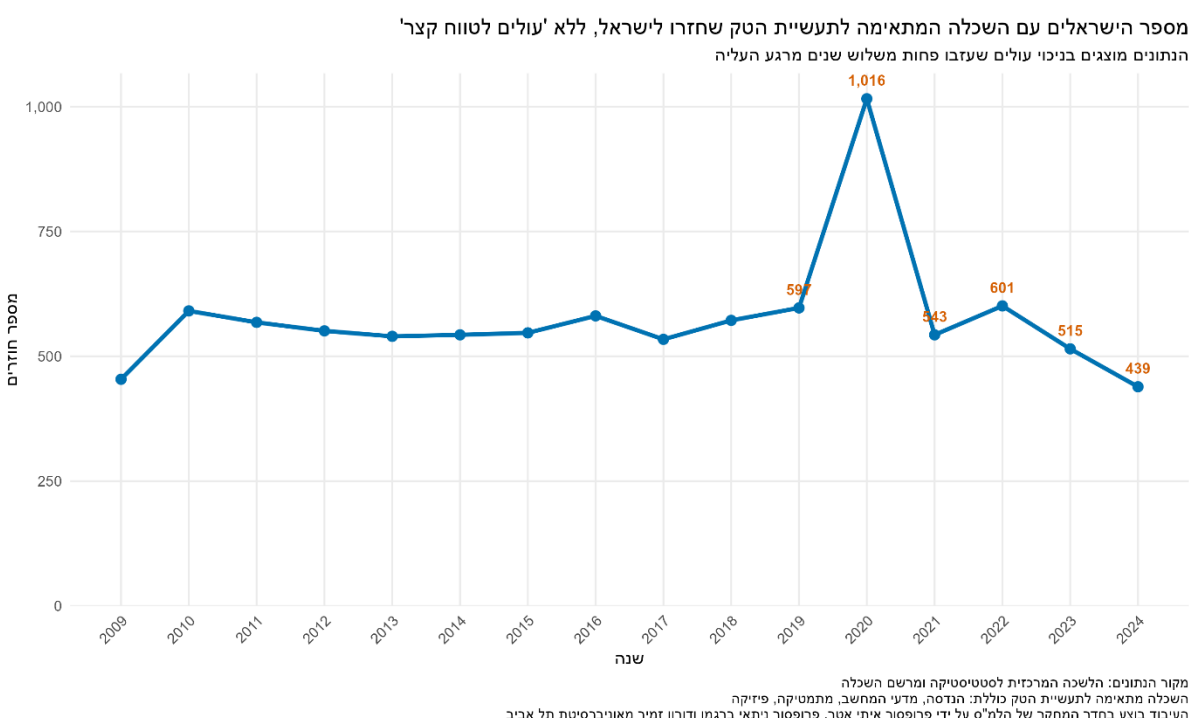
תרשים מספר 16: מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של מהנדסים ישראלים



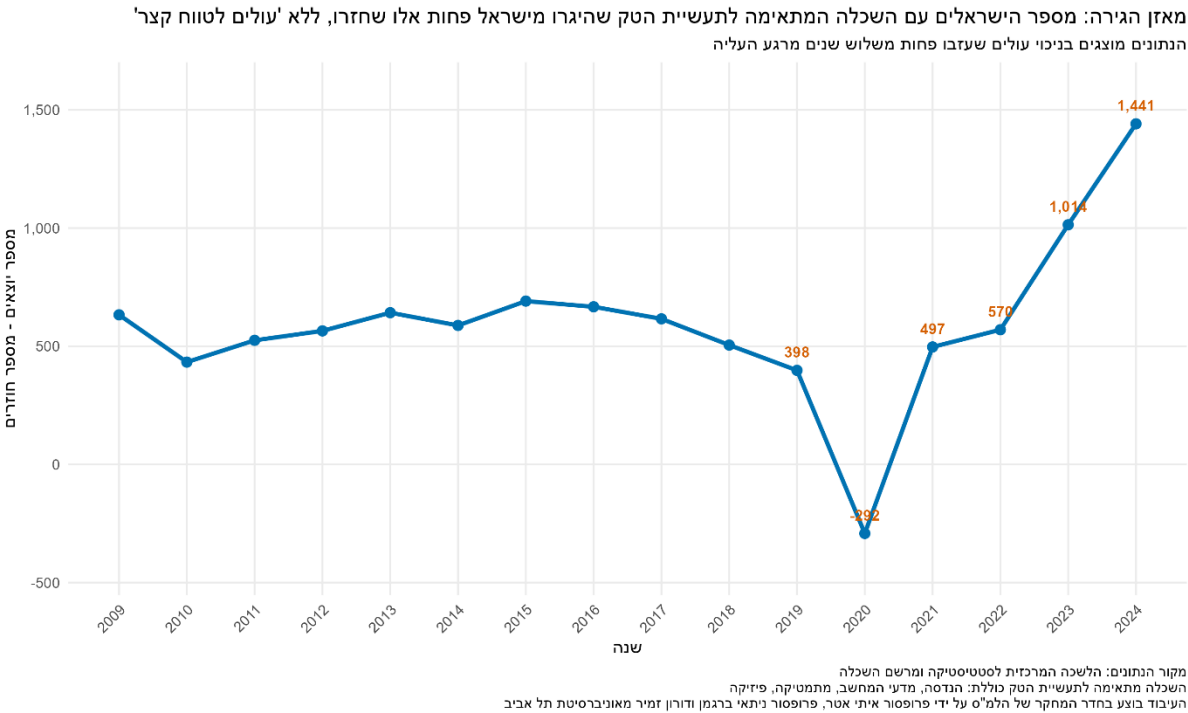
תרשים מספר 17: מספר הישראלים עם השכלת 'הייטק' שהיגרו מישראל



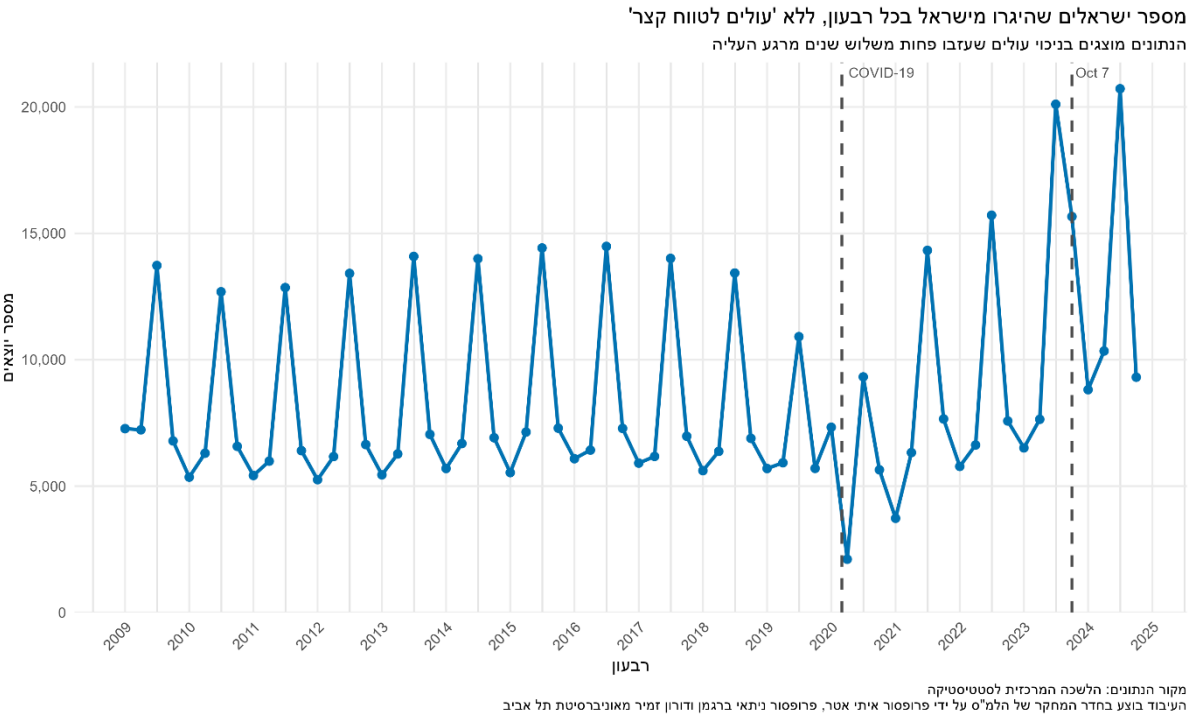
תרשים מספר 18: מספר המהגרים הישראלים עם השכלת 'הייטק' שחזרו לישראל



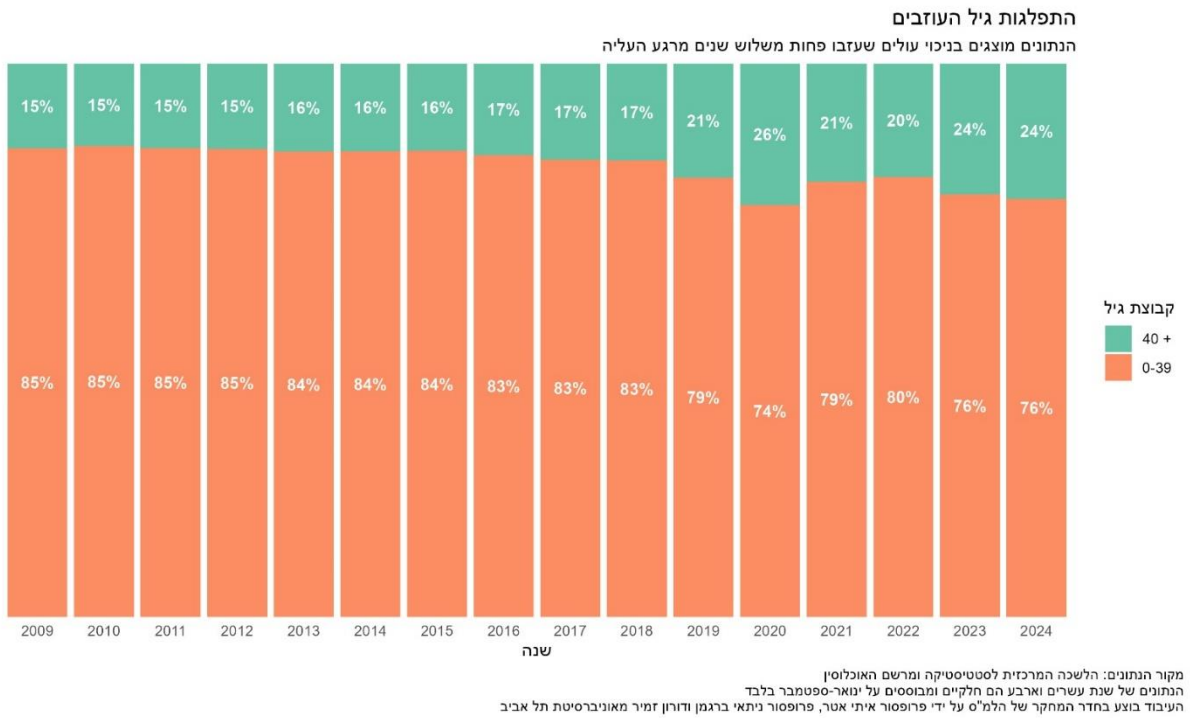
תרשים מספר 19: מאזן הגירה (יוצאים – נכנסים) של ישראלים עם השכלת 'הייטק'



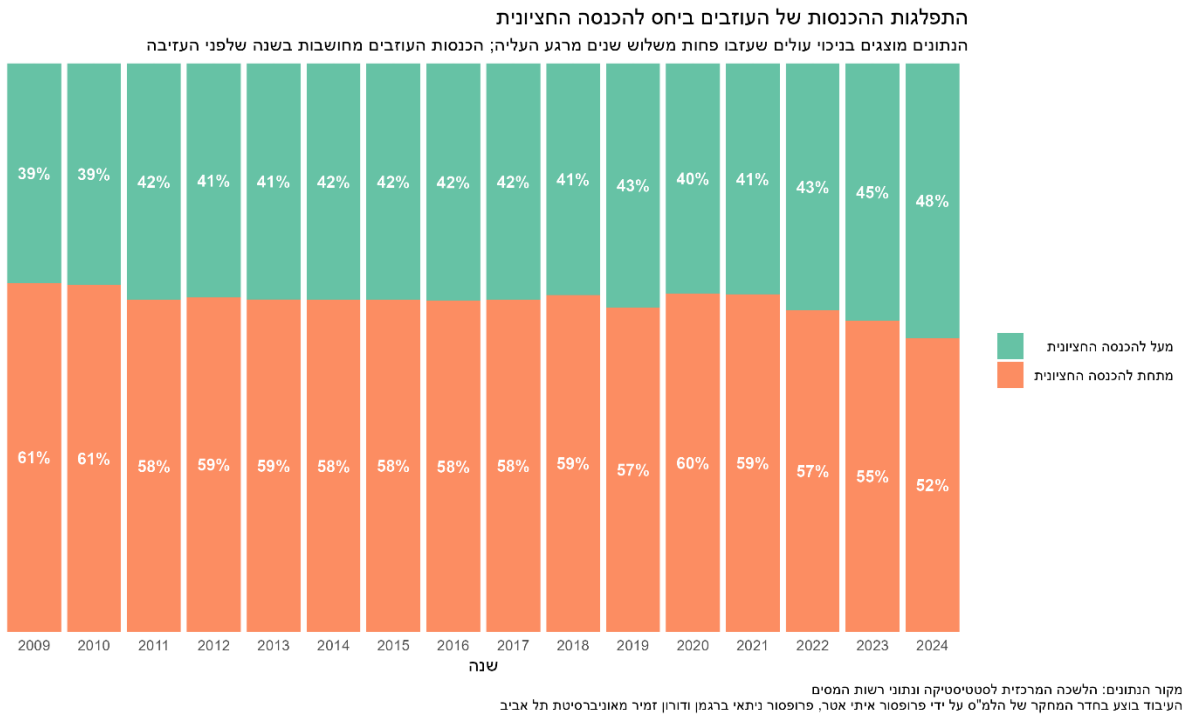
תרשים מספר 20: מספר ישראלים שהיגרו מישראל, בכל רבעון



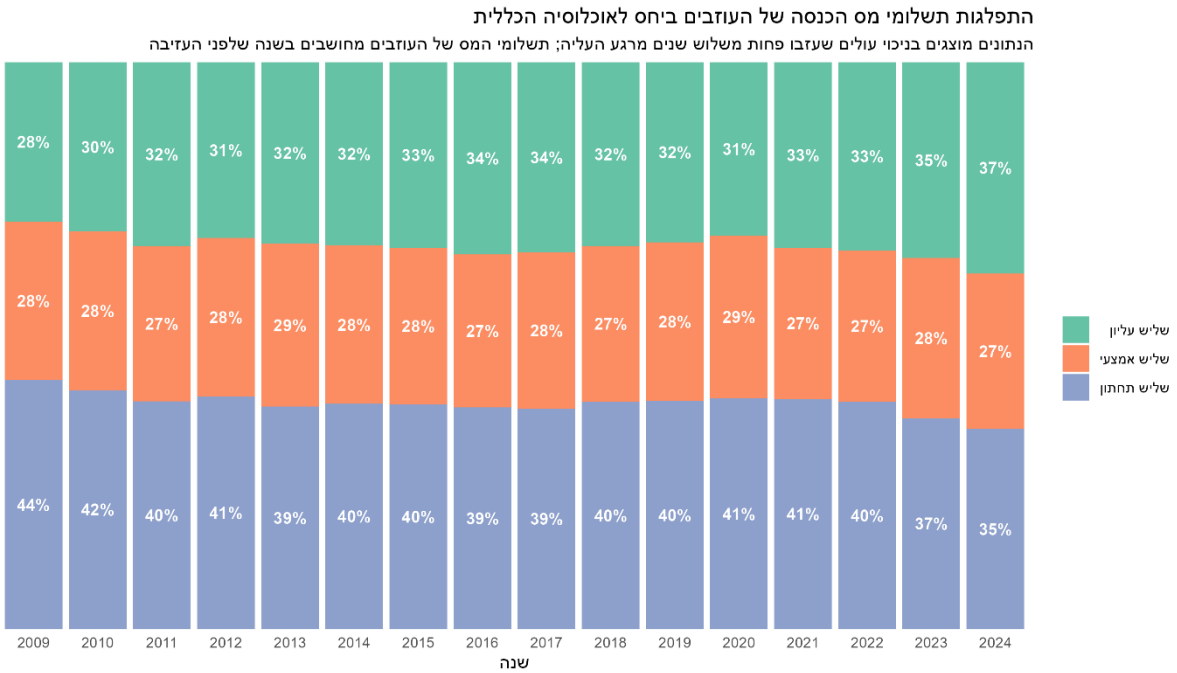
תרשים מספר 21: הרכב הגילאים של ישראלים שהיגרו מישראל, מעל ומתחת לגיל 40



תרשים מספר 22 : התפלגות הכנסות הישראלים שעזבו את ישראל ביחס להכנסה חציונית



תרשים מספר 23: התפלגות תשלומי המסים של הישראלים שעזבו את ישראל



תרשים מספר 24: הסכום המצטבר השנתי של תשלומי מס הכנסה של הישראלים שעזבו את ישראל

